

Izvješće o rezultatima provedbe strategije razvoja urbanog područja za 2019. godinu

Naziv strategije o kojoj se izvještava:

Strategija razvoja urbanog područja Zadar

Naziv velikog grada koji podnosi izvješće:

Zadar

Mjesto i datum:

Zadar, 31. srpnja 2020. godine

Ime i prezime osobe za kontakt, broj telefona i e-mail adresa:

Ana-Marija Tahija, tel. +385 23 208 006, e-mail: ana-marija.tahija@grad-zadar.hr

Stefani Mikulec Perković, tel. +385 23 208 008, e-mail: stefani.mikulec@grad-zadar.hr

Dio 1. Uvodne informacije o SRUP-u – 1-2 strane

U hrvatskom zakonskom okviru urbana područja definirana su člankom 14. Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (2014). Grad Zadar spada u veće urbano područje koja čine gradovi s više od 35.000 stanovnika, a koji nisu uključeni u urbane aglomeracije. Treba napomenuti da je Grad Zadar najveći među takvim gradovima s više od 35.000 stanovnika i vrlo je blizu demografskom obuhvatu urbanih aglomeracija. Prilikom definiranja zadarskog urbanog područja važnu ulogu imala je gravitacijska snaga grada Zadra, odnosno funkcionalna povezanost grada i jedinica lokalne samouprave koje ga okružuju. Urbano područje Zadar sa svih petnaest jedinica lokalne samouprave administrativno pripada Zadarskoj županiji te se nalazi na središnjem dijelu hrvatske jadranske obale u regiji Sjevernoj Dalmaciji. Čine ga sljedeće jedinice lokalne samouprave: grad Zadar, grad Nin te općine Bibinje, Galovac, Kali, Kukljica, Novigrad, Poličnik, Posedarje, Preko, Ražanac, Sukošan, Škabrnja, Vrsi i Zemunik Donji. Strategija razvoja Urbanog područja Zadar podijeljena je na devet velikih poglavlja. Prvo se poglavlje bavi teritorijalnim obuhvatom i kontekstom UP-a Zadar. U drugom poglavlju opisana je metodologija korištena za izradu analize stanja, analize razvojnih potreba i prioriteta te definiranja razvojnih ciljeva, prioriteta i mjera. U trećem je poglavlju dan sažeti prikaz analize stanja UP-a Zadar dok se cjelovita analiza stanja nalazi u prilogu Strategiji. Na temelju analize stanja provedena je SWOT analiza čiji su rezultati dani u četvrtom poglavlju i služili su, zajedno s rezultatima provedene metode scenarija, pri definiranju razvojnih ciljeva i mjera danih u Strateškom okviru u petom poglavlju. U šestom su poglavlju detaljno obrazloženi svi mehanizmi provedbe SRUP-a. Nadalje, u sedmom poglavlju daje se prikaz rada Partnerskog vijeća te detaljno obrazlaže način na koji se ispoštovao partnerski pristup prilikom izrade dokumenta. Sedmo poglavlje daje pregled kako su horizontalna načela ugrađena u SRUP odnosno u njegovu analizu stanja, razvojnih potreba i potencijala te definiranje razvojnih ciljeva i mjera. Osmo poglavlje obuhvaća sažetak Izvješća o provedenom postupku prethodnog vrednovanja dok deveto poglavlje obuhvaća sažetak Izvješća o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš. Sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (2015), Smjernicama MRRFEU-a (2015) i Uredbi o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada Partnerskih vijeća (2015), definirana su radna tijela za praćenje izrade i provedbe SRUP-a: Partnersko vijeće, Radne skupine i Koordinacijsko vijeće UPZD-a. Tijekom siječnja 2016. godine Grad Zadar je kao nositelj izrade SRUP-a pokrenuo postupak prethodnog vrednovanja (ex ante)

evaluacije kako bi se poboljšala kvaliteta SRUP-a, odnosno omogućio porast kvalitete cjelokupnog planiranja urbanog razvoja te pronašao optimalan način za dostizanje SRUP-om postavljenih ciljeva. Gradsko vijeće Grada Zadra donijelo je Odluku o usvajanju Strategije razvoja urbanog područja Zadar na održanoj 29. sjednici 20. prosinca 2016. godine. Dugoročni razvoj urbanog područja nezamisliv je bez integralnog pristupa i uvažavanja potreba i potencijala svih njegovih sastavnica: društva, gospodarstva i okoliša. Funkcionalna povezanost grada Zadra i njegovog urbanog okruženja neophodna je za dostizanje svih razvojnih potencijala Urbanog područja. Radi ostvarenja stabilnog razvoja nužno je razvijati različite gospodarske djelatnosti (od turizma, preko industrije, do poljoprivrede, ribarstva i dr.) te ne zasnivati razvitak na jednom stupu o čijem stanju onda ovisi opstojnost svih drugih sastavnica. Integralni razvoj koji podrazumijeva polifunkcionalno gospodarstvo uz održivo korištenje prostornih resursa, porast životnog standarda, tehnološki napredak i inovacije u urbanom okolišu te poboljšanje sustava upravljanja razvojem, obuhvatna je paradigma na kojoj će se temeljiti sveukupni razvoj urbanog područja Zadar. Slijedom navedenog četiri su razvojna cilja SRUP-a: Cilj 1. Konkurentno gospodarstvo temeljeno na aktivnoj međusektorskoj integraciji, Cilj 2. Razvoj ljudskih potencijala i visoke kvalitete društvenih sadržaja i usluga, Cilj 3. Održivo gospodarenje prostornim resursima uz poboljšanu kvalitetu urbanog okoliša i Cilj 4. Dobro upravljanje.

Dio 2. Izvješće o rezultatima provedbe SRUP-a na razini strateških ciljeva, prioriteta, mjera i APP-a od strateškog značaja za razvoj urbanog područja u 2019. godini – do 5 strana

10 strateških projekata definirano je u Strategiji razvoja urbanog područja Zadar:

Novi kampus – Centar novih tehnologija, edukacije i kulturnih resursa Sveučilišta u Zadru (2.2.2.), Centar za mlade (2.3.2.), Razvoj urbane mobilnosti Urbanog područja Zadra (3.1.2., 3.1.7., 3.1.8.), Razvoj luke Gaženica (3.1.3.), Modernizacija zračne luke Zadar (3.1.4.), Centar za gospodarenje otpadom u Biljanima Donjim (3.3.1.), Sanacija odlagališta Diklo (3.3.1.), Izgradnja mreže odvodnje na VUP području (3.3.2.), Izgradnja i rekonstrukcija vodovodne mreže i sanacija gubitaka vode u sustavu VUP područja (3.3.3.) i Muzej Dvije palače/Centar za baštinu (3.5.2.).

Temeljem Mjere 1.4.2. Strategije razvoja Sveučilišta u Zadru od 2017. do 2022. godine, Sveučilište u Zadru u 2019. godini priprema sve potrebne radnje za započetak radova na **izgradnji novog studentskog doma i menze**, čiji se početak očekuje u siječnju 2020., a dovršetak u 2021. godini.

Isto tako, radovi na rekonstrukciji **Centra za mlade** započeli su u prosincu 2019. godine nakon potpisivanja ugovora za izvođenje radova.

U odnosu na **razvoj urbane mobilnosti Urbanog područja Zadar**, u 2019. godini na izravne dodjele bespovratnih sredstava uspješno su prijavljeni projekti „Implementacija pametnih prometnih rješenja upotrebom novih tehnologija te IKT – Zadar Urban Mobility 4.0 (**ZUM 4.0**)“ i „Razvoj i implementacija inteligentnog prometnog sustava i rekonstrukcija prometnice sa prioritizacijom vozila javnog prijevoza i biciklističkom stazom u gradu Zadru (**ITS**)“, od kojih je za ZUM 4.0 u prosincu 2019. godine donešena Odluka o financiranju.

Od 2015. godine, kada je puštena u rad, **luka Gaženica** bilježi porast putnika na kružnim putovanjima s 53 tisuća na 183 tisuće 2019. godine, što je čini novim važnim odredištem kružnih putovanja na Mediteranu. U prilog tome ide i podatak kako je Putnička luka Gaženica (Zadar Cruise Port) proglašena Lukom godine 2019. na svjetskom izboru Seatrade Cruise Awards.

Nadalje, u ožujku 2019. godine potpisan je sporazum o izgradnji i rekonstrukciji operativnih površina Zračne luke Zadar. U prvoj fazi **modernizacije Zračne luke Zadar**, rekonstruirat će se uzletno-sletna staza, čime će se moći prihvaćati zrakoplovi oznake F, što je dvije kategorije iznad sadašnje. Osim

navedenoga, u studenom iste godine, objavljeni su rezultati natječaja za izradu idejnog arhitektonsko-urbanističkog rješenja putničkog terminala Zračne luke Zadar.

U travnju 2019. godine potpisan je ugovor za projektiranje i izvođenje radova na izgradnji **Centra za gospodarenje otpadom Biljane Donje**. Predviđeni završetak radova je u drugoj polovici 2022. godine.

Što se tiče **sanacije odlagališta Diklo** u kolovozu 2019. godine izrađen je Elaborat zaštite okoliša u postupku ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš, odnosno izmjene zahvata sanacije i zatvaranja odlagališta otpada Diklo. Osim toga, u 2019. godini izrađuju se izmjene i dopune Idejnog projekta sanacije i zatvaranja odlagališta neopasnog otpada Diklo, budući da postojeći projekt predviđa proširenje deponija, dok se u međuvremenu donijela odluka o njegovu zatvaranju i to najkasnije godinu dana od dana puštanja u rad CGO Biljane Donje.

U pojedinim dijelovima urbanog područja provodile su se mjere **unaprjeđenja sustava odvodnje te izgradnje i rekonstrukcije vodovodne mreže**. Konkretno, s pokretanjem prvih postupaka javne nabave za odabir izvođača radova na izgradnji sustava odvodnje na područjima mjesnih odbora Bokanjac, Novi Bokanjac i Gaženica (Sinjoretovo), u listopadu 2019. godine započinje realizacija projekta „Aglomeracija Zadar – Petrčane“. Osim navedenoga, Općina Preko u 2019. godini izrađuje projektnu dokumentaciju i izgradnju sustava odvodnje na aglomeraciji Preko-Kali, Općina Poličnik vodovodnu mrežu Baričevići, Grad Nin projektnu dokumentaciju na rekonstrukciji cjevovoda Grad Nin – VS Straža i dr.

Naposljetku, u okviru projekta „ZADAR BAŠTINI“, kojim se realizira II. faza strateškog projekta **Muzej Dvije palače/Centar za baštinu**, u 2019. godini započinju radovi na Providurovoj palači te uređenju Ulice Bedemi zadarskih pobuna, oba lokaliteta koji će se rekonstruirati i revitalizirati kroz spomenuti projekt. Osim navedenoga, Sveučilište u Zadru, kao jedan od projektnih partnera, u suradnji s Gradom Zadrom, Agencijom za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA, Narodnim muzejom Zadar te Turističkom zajednicom Grada Zadra, od 15. do 20. srpnja 2019. godine organiziralo je ljetnu školu kulturnog turizma, a u studenom iste godine objavljena je Odluka o odabiru za izradu interpretacijskog koncepta integriranog kulturnog programa grada Zadra.

Detaljnije o poduzetnim mjerama za doprinos ostvarenju razvojnih ciljeva SRUP-a Zadar slijedi u nastavku.

Razvojni cilj SRUP-a – **Cilj 1. Konkurentno gospodarstvo temeljeno na aktivnoj međusektorskoj integraciji** u fokus stavlja razvoj konkurentnog gospodarstva u kojem se naglasak, pored turizma i poduzetništva kao prominentnih gospodarskih sektora, stavlja na razvoj poljoprivrede, ribarstva, marikulture i industrije primjenom novih znanja, tehnologija i inovacija u gospodarstvu. Svoj doprinos u ostvarenju Cilja 1. u 2019. godini osim Grada Zadra, dali su i Grad Nin, Općine Bibinje, Galovac, Kali, Novigrad, Posedarje, i Preko, Zadarska županija, Agencija za razvoj Zadarske županije – ZADRA NOVA, Sveučilište u Zadru (UNIZD), Hrvatska gospodarska komora – županijska komora Zadar i HSTEC d.d. Zadar, a ukupno je utrošeno 77.976.196,89 kuna. Najveća izdvajanja, zbirno preko deset milijun kuna, u okviru spomenutog cilja odnose se na mjere 1.3.2., 1.3.3. i 1.4.1.

Za **Prioritet 1.1. Razvoj konkurentne industrije, poljoprivrede, ribarstva i marikulture** u 2019. godini izdvojeno je ukupno 4.038.947,42 kune. U okviru spomenutog prioriteta izdvajaju se EU projekti „SAN – Smart Agriculture Network“ i „Pescar“ kojeg u partnerstvu provode UNIZD i ZADRA NOVA te projekt „4helix+“ Hrvatske gospodarske komore – županijske komore Zadar. Osim navedenoga, novčanu i drugu podršku djelovanju lokalnih akcijskih grupa (LAG-ova) i lokalnih akcijskih grupa u ribarstvu (LAGUR-ova) ističu Općine Galovac, Novigrad, Posedarje i Preko, dok

Grad Nin izdvaja novčana sredstva za sajmove turizma, a Općina Kali razvoju strateško-razvojnog programa općine.

Za **Prioritet 1.2. Primjena znanja, novih tehnologija i inovacija u gospodarstvu**, koji teži razvijanju poduzetničke infrastrukture i povećanju konkurentnosti metaloprerađivačke industrije kroz prijenos visokih tehnologija, jačanja znanja i kompetencija kadra, odnosno stvaranje novih MSP kao i novih radnih mjesta, u 2019. godini izdvojeno je 1.458.057,16 kuna, što je u okvirima 2018. godine. Unutar spomenutog prioriteta izdvajaju se projekti „Blue Boost“ kojeg provodi Hrvatska gospodarska komora – županijska komora Zadar, Laboratorij za geoprostorne analize (GAL) UNIZD-a te provjera koncepta adaptivne korekcija alata upotrebom računalne vizije jedne od najbrže rastućih zadarskih tvrtki – HSTEC d.d. Zadar.

Za **Prioritet 1.3. Održivi razvoj turizma kroz diversificiranu cjelogodišnju ponudu** i ove je godine izdvojeno najviše sredstava u sklopu ovog razvojnog cilja – 44.006.992,77 kuna. To je ujedno i najveći skok u odnosu na prethodnu godinu – 35.390.476,30 kune u odnosu na 8.616.516,47 kuna koliko je iznosilo u 2018. godini. Svoj doprinos dale su Općine Bibinje i Galovac organizacijom, promocijom i subvencioniranjem kulturnih, gastronomskih, glazbenih i sportskih događanja izvan sezone, zatim Općina Kali uređenjem parka, plaže i obalne šetnice, Općina Preko izradom projektne dokumentacije za uređenje obalnog pojasa, Općina Novigrad širenjem mreže smeđe signalizacije, a ZADRA NOVA i UNIZD kroz projekte „Made in Land“ i „Adrion 5 senses“. Ipak, najveći udio u financiranju odnosi se na mjeru 1.3.3. gdje se spominju sufinanciranje promidžbenih aktivnosti Ryanair-a, nagrade najboljim iznajmljivačima, poticanje daljnjeg razvoja kamping ponude te podloge za izradu urbanističkog plana uređenja i dr.

Za **Prioritet 1.4. Osiguranje poticajnog poduzetničkog okruženja za razvoj poduzetništva i obrtništva** u 2019. godini izdvojeno je 28.472.199,54 kune, što je povećanje od 24.573.005,22 kuna u odnosu na 2018. godinu. Već spomenuta zadarska tvrtka, HSTEC d.d. Zadar, svoj doprinos imala je i u okviru ovog prioriteta i to kroz financiranje novog visokobrzinskog sustava za visoko precizne obrade na bazi adaptivne korekcije alata (sustav HSE-ATC) te kroz povećanje međunarodne konkurencije i izvoza kroz izlaganje na međunarodnim sajmovima. Osim spomenutog, najveća ulaganja u okviru ovog prioriteta imao je Grad Zadar za potrebe provedbe projekta prekogranične suradnje „Code“, kojeg provodi u suradnji sa ZADRA NOVA-om, koja ujedno provodi i projekt „Skills+“. Isto, tako velika ulaganja imala je i Zadarska županija financiranjem provedbe projekta Centar za kreativne industrije, odnosno osnivanjem i razvojem specijaliziranih poslovnih inkubatora i centara kompetencije, u suradnji s Ustanovom za razvoj kompetencija, inovacija i specijalizacije Zadarske županije INOVACIJA.

Razvojni cilj SRUP-a – **Cilj 2. Razvoj ljudskih potencijala i visoke kvalitete društvenih sadržaja i usluga** usmjeren je na društveni razvoj urbanog područja. Osnovne socijalne potrebe podrazumijevaju mogućnosti zaposlenja te kvalitetne stambene uvjete i socijalne usluge (uključujući zdravstvene, obrazovne, kulturne i sportsko-rekreacijske sadržaje). Svoj doprinos u ostvarenju Cilja 2. u 2019. godini osim Grada Zadra, dali su i Grad Nin te Općine Bibinje, Galovac, Novigrad, Sukošan, Škabrnja, Zemunik Donji, Kali, Posedarje i Preko, Zadarska županija, Agencija za razvoj Zadarske županije – ZADRA NOVA, Sveučilište u Zadru (UNIZD), HSTEC d.d. Zadar i udruga Eko-Zadar, a ukupno je utrošeno 123.188.018,56 kune. Najveća izdvajanja, zbirno preko deset milijuna kuna, u okviru spomenutog cilja odnose se na mjere 2.2.2., 2.2.3., 2.4.1. i 2.5.2.

Za **Prioritet 2.1. Povećanje zapošljivosti i razvoj obrazovnih programa usklađenih s potrebama gospodarstva** u 2019. godini izdvojeno je 1.853.621,04 kunu, uz povećanje od 1.478.842,63 kune u odnosu na prethodnu godinu. Unutar tog prioriteta provodili su se projekti UNIZD-a „BE UNIZD“,

ZADRA NOVA-e „SOS – Suraduj i ostvari sebe“ te u suradnji s Gradom Zadrom projekt „Nova znanja za EU projekte lokalnog razvoja“. Osim navedenoga, tvrtka HSTEC d.d. Zadar dobila je državnu potporu za usavršavanje, sufinanciranje zapošljavanja te cjeloživotno obrazovanje za obrtništvo.

Za **Prioritet 2.2. Razvoj odgojno-obrazovne infrastrukture i usluga** u 2019. godini izdvojeno je 67.469.871,86 kune, što je 29.684.185,17 kuna više u odnosu na 2018. godinu. U okviru prioriteta 2.2. iznjedrili su se brojni projekti: „EU – Conexsus“, „Kako smo ispravljali Pisin toranj“, Operas-p“, „Transca“, „Stronger“ (UNIZD), pored profesionalnog usavršavanja nastavnika, pedagoga i mentora, odnosno informacijske pismenosti iste institucije. Grad Zadar financirao je projekt izgradnje centra Mocire te projekte „Škola puna mogućnosti IV“ i „Mreža za dar“, ali i financirao program Dječjeg vrtića Latica te prehranu učenika u osnovnim školama. Isto tako, Općina Novigrad subvencionirala je troškove uključivanja djece iz skupina u socioekonomski nepovoljnom položaju u predškolsko obrazovanje, Općina Preko obnovila je zgradu škole u Lukoranu te rekonstruirala dječji vrtić Lastavica, Općina Škabrnja financirala je ostale mjere unapređenja i razvoja odgoja i obrazovanja, Općina Bibinje izradila je projektno-tehničku dokumentaciju za izgradnju dječjeg vrtića, a Grad Nin i Općina Sukošan izgradili dječji vrtić. Grad Zadar ujedno je doprinio izgradnji Osnovne škole Novi Bokanjac te rekonstrukciji područnog objekta Osnovne škole Krune Krstića. Naposljetku, Zadarska županija i Grad Zadar, u suradnji s Caritasom Zadarske županije, financirali su rad Kabineta za ranu intervenciju u 2019. godini.

Za **Prioritet 2.3. Unaprjeđen i teritorijalno uravnotežen razvoj socijalne i zdravstvene infrastrukture i skrbi uz povećanje socijalne uključenosti** u 2019. godini izdvojeno je 9.153.925,04 kuna, što je za 1.721.867,30 kuna više u odnosu na 2018. godinu. Grad Zadar u 2019. godini izdvaja novčana sredstva za strateški projekt „Centar za mlade“ te projekte „POKRET“ i „Tourism4all“, „VR LABORATORIJ ZA MLADE“. U odnosu na edukacije građana o važnosti prevencije i zdravog načina života nastavlja se provoditi projekt „MELADETECT“ (UNIZD, ZADRA NOVA), dok Zadarska županija financira izgradnju i opremanje dnevnih bolnica i Poliklinike. Svakako je važno istaknuti financijska izdavanja za potrebe rada pučke kuhinje, savjetovališta za ovisnike, medicinske skrbi starijih osoba te palijativnih bolesnika. Naposljetku, Eko-Zadar i ZADRA NOVA provode projekt „AlterNET – Edukacijom i umrežavanjem do zaposlenja na ruralnom području“.

U **Prioritetu 2.4. Unapređenje uređenja i kvalitete stambenih i javnih zgrada** u 2019. godini Upravni odjel za prostorno uređenje i graditeljstvo Grada Zadra uložilo je 17.452.639,79 kuna u pripremu zemljišta i izradu prostorno-planskih dokumenata za početak projektiranja i izgradnje novih stotinu POS stanova na lokaciji Crvene kuće u Zadru. Ovaj doprinos predmetnom prioritetu rezultat je suradnje Ministarstva državne imovine, APN-a i Grada Zadra vezano uz izgradnju stanova iz Programa društveno poticane stanogradnje (POS).

Za **Prioritet 2.5. Unapređenje kulturne infrastrukture i sadržaja** u 2019. godini izdvojeno je 20.504.712,10 kune. I dalje najveći udio u okviru ovog prioriteta imao je strateški projekt Grada Zadra „ZADAR BAŠTINI“ kojim se realizira II. faza strateškog projekta Muzej Dvije palače/Centar za baštinu, ujedno navedenog u SRUP-u Zadar. Projekt se realizira u partnerstvu sa ZADRA NOVA-om, UNIZD-om, Turističkom zajednicom Grada Zadra i Narodnim muzejem Zadar, a njime će se rekonstruirati i revitalizirati kulturna baština u zaštićenom povijesnom dijelu grada Zadra i to Providurova palača i Bedemi zadarskih pobuna, koji su od 2017.g. uvršteni na popis UNESCO-ve svjetske kulturne baštine. Osim navedenoga, novčana sredstva utrošena su za projekt „Kulturna ruta putevima liburnskog, rimskog i hrvatskog nasljeđa Zadarske županije“, modernizaciju postojećih i osiguravanje novih adekvatnih prostora za kulturne djelatnosti Općine Novigrad, uređenje društvenog doma Općine Sukošan te kontinuiranu cjelogodišnju podršku organizaciji kulturnih događanja Općine

Galovac.

Za Prioritet 2.6. Unaprjeđenje sportsko-rekreacijske infrastrukture i sadržaja te sustava potpora za ravnomjerniji razvoj sporta u 2019. godini izdvojeno je 6.753.248,73 kuna. U 2019. godini financirala se obnova i izgradnja sportsko-rekreacijskih centara i školskih dvorana, odnosno dječjih igrališta u Gradu Ninu te općinama Galovac, Kali, Novigrad, Posedarje, Preko, dok su općine Galovac, Novigrad i Bibinje dodatno poticali organizaciju sportskih događanja i aktivnosti, posebice za djecu i mlade, odnosno poticali povezivanje turizma i sporta. Grad Zadar financirao je rad Športskog centra Višnjik te njegova ulaganja u razvoj sportske infrastrukture kao i izgradnju dječjeg vrtića Jazine.

Razvojni cilj SRUP-a – **Cilj 3. Održivo gospodarenje prostornim resursima uz poboljšanu kvalitetu urbanog okoliša** ima svrhu unaprijediti komunalnu infrastrukturu, kvalitetu okoliša kako i uvesti okolišno prihvatljive prakse i poticati energetska učinkovitost. Također, nužno je osigurati održivu i funkcionalnu mobilnost među svim dijelovima urbanog područja. Svoj doprinos u ostvarenju Cilja 3. u 2019. godini osim Grada Zadra, dali su i Grad Nin te Općine Bibinje, Galovac, Kali, Kukljica, Novigrad, Poličnik, Posedarje, Preko, Ražanac i Škabrnja, Zadarska županija, Agencija za razvoja Zadarske županije – ZADRA NOVA i Sveučilište u Zadru (UNIZD), a ukupno je utrošeno 226.636.064,10 kuna. Najveća izdvajanja, zbirno preko deset milijuna kuna, u okviru spomenutog cilja odnose se na mjere 3.1.6., 3.3.1., 3.3.3., 3.4.1. i 3.5.2.

Za Prioritet 3.1. Unapređenje prometne povezanosti i održive urbane mobilnosti u 2019. godini izdvojeno je 33.397.923,55 kuna, što je za 16.734.538,13 kuna više u odnosu na 2018. godinu. U okviru ovog prioriteta, spominju se brojni EU projekti koje provodi Grad Zadar, poput „Locations“, „Optitrans“, „Park4sump“, „Aspire“, „eGUTS“, „MINT E-Zadar“, ali i izrada glavnog projekta za izgradnju mini pretovarne stanice za otpad na otoku Ižu. Osim navedenih EU projekata, ZADRA NOVA provodi i projekte „Smile“, „Chestnut“ te „Smart Commuting“. Nadalje, brojna izdavanja odnose se na izgradnju novih i obnovu postojećih lokalnih i nerazvrstanih cesta (Grad Zadar, Grad Nin, Općine Bibinje, Kali, Novigrad, Posedarje, Preko). Naposljetku, u okviru ovog prioriteta financirala se izgradnja nogostupa te označavanje biciklističkih staza.

Za Prioritet 3.2. Poboljšanje kvalitete urbanog okoliša te proaktivno djelovanje u slučaju prirodnih i antropogenih rizika u 2019. godini izdvojeno je 11.984.437,68 kuna. Sredstva su se utrošila na ispitivanje vrste i koncentracije peludi u zraku, ispitivanje sanitarne kakvoće mora na morskim plažama, provedbu programa praćenja stanja okoliša i onečišćenja obalnog i morskog područja, potpore programima zaštite okoliša i prirode osnovnih škola i udruga, nabavu opreme i izradu Plana djelovanja za Stožer civilne zaštite Zadarske županije, izradu procjene rizika od velikih nesreća, uređenje trga, pristupne ceste i okoliša oko crkve sv. Mihovila u Poljici, izgradnju javnih površina u Ninu, ali i na projekte „Gutta“, „Zero carbon cities“, „Intensify“, „Readiness“ i „Grow Green“.

Za Prioritet 3.3. Unaprjeđenje komunalnih infrastrukturnih sustava u 2019. godini izdvojeno je 153.578.313,60 kune, što je za 136.396.376,56 kuna više u odnosu na 2018. godinu. Većina aktivnosti odnosila se na ulaganje u postrojenja za reciklažu, reciklažne centre i dvorišta, potporu uspostavi centra za gospodarenje otpadom Zadarske županije, od kojih se naravno ističe izgradnja Centra za gospodarenje otpadom Biljane Donje, zatim izgradnja, rekonstrukcija i nadogradnja javne vodoopskrbne infrastrukture u cilju povećanja opskrbljenosti stanovništva pitkom vodom, posebice na otocima. Primjera radi, poboljšanje vodno-komunalne infrastrukture aglomeracija Nin-Privlaka-Vrsi te projekt poboljšanja vodno-komunalne infrastrukture aglomeracije Zadar-Petrčane. Osim navedenoga, financirala se javna rasvjeta u Općini Kali, sanacija divljig odlagališta u općinama

Bibinje i Posedarje te nabava posebne opreme za gospodarenje otpadom.

Za **Prioritet 3.4. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije** u 2019. godini izdvojeno je 14.852.279,17 kuna, što je za 4.313.178,37 kuna više u odnosu na 2018. godinu. Tako su se u 2019. godini izvršile energetska obnova OŠ Vladimira Nazora u Škabrnji, energetska obnova OŠ Smiljevac u Zadru te energetska obnova zgrade Općine Poličnik. Ujedno Općina Preko provodi EU projekt „Pegasus“, a ZADRA NOVA EU projekt „IRENE“.

Za **Prioritet 3.5. Održivo upravljanje prirodnom i kulturnom baštinom** u 2019. godini izdvojeno je 12.823.110,10 kuna, što je za 8.364.538,01 kuna više u odnosu na 2018. godinu. Poticanje aktivnosti u svrhu očuvanja i održavanja visokog stupnja krajobrazne, biološke i georazolikosti osiguralo se kroz provedbu projekata „Adrireef“, i „Uključivanje potencijala plavog ugljiva u Plan upravljanja PP Telašćica“ koje, pored projekata „Atrium plus“, „Excover“ i „From ancient maritime routes to eco-touristic destinations“, provodi UNIZD. S druge strane, Grad Zadar provodi projekte „VirtualArch“, „Ruins“, „Recolor“ i „Revival“, a ZADRA NOVA „Urban green belts“ i „Hercultour“. Nadalje, velik udio u financiranju mjere 3.5.2.2. Obnova i rekonstrukcija kulturne baštine realizacijom integriranih programa revitalizacije dali su Grad Nin te Općina Kukljica, Novigrad i Preko, dok je sama Općina Preko doprinijela izradi planova upravljanja, konzervatorskih analiza i smjernica za zaštićena područja, lokalitete i objekte kroz projekt obnove Sv. Mihovila, izradi glavnog projekta obnove vjetrenjača na Ošljaku i izradi projektne dokumentacije za dom Lukoran.

Razvojni cilj SRUP-a – **Cilj 4. Dobro upravljanje** usmjeren je na osuvremenjivanje i modernizaciju sustava upravljanja kroz digitalizaciju kako bi se osiguralo adekvatno upravljanje resursima s ciljem ostvarenja sinergičnog djelovanja javnog, privatnog i civilnog sektora. Svoj doprinos u ostvarenju Cilja 4. u 2019. godini osim Grada Zadra, dali su i Općina Galovac, Zadarska županija, Agencija za razvoj Zadarske županije – ZADRA NOVA te EDIC Zadar, a ukupno je utrošeno 3.946.012,85 kuna. Najveća izdvajanja, zbirno preko milijun kuna, u okviru spomenutog cilja odnose se na mjeru 4.3.3.

Za **Prioritet 4.1. Povećanje efikasnosti javne uprave** u 2018. godini izdvojeno je 1.401.715,83 kuna. Unutar ovog prioriteta provodi se projekt „Grad Zadar – tehnička pomoć ITU PT“ kako bi se osnažili kapaciteti za uspješnu provedbu mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja za potrebe kojeg je unutar Upravni odjel za EU fondove Grada Zadra, kao središta urbanog područja Zadar, ustrojen Odsjek za provedbu ITU mehanizma. Osim navedenoga, ZADRA NOVA sustavno radi na učinkovitom upravljanju i korištenju sredstava Europskih strukturalnih i investicijskih fondova na području Zadarske županije te implementira projekt „ZADRA NOVA ZA VAS“ za potrebe provedbe uloge regionalnog koordinatora.

Prioritet 4.2. Jačanje komunikacije između građana i javne uprave ostvaruje se kroz nastojanja JLS da potaknu digitalnu interakciju između javne uprave i građana u segmentima javnog upravljanja te je, u odnosu na 2018. godinu, u 2019. godini uslijedilo povećanje u iznosu od 333.517,09 kuna. Ono se odnosi na provedbu projekta „Informacijski centar EUROPE DIRECT ZADAR“ i razvoj interaktivne digitalne platforme Grada Zadra – Zadar Top City usmjerenih na poboljšanje komunikacije između građana i javne uprave.

Za **Prioriteta 4.3. Osnaženje kapaciteta i suradnje među akterima razvoja** u 2019. godini izdvojeno je 2.210.779,93 kuna, što je za 1.931.402,85 kuna više u odnosu na 2018. godinu. Usmjerenost je bila ka projektima „Living streets“, „ZadrugArt“ i „EDIC ZADAR 2014.-2020.“, odnosno poticanju osnivanja i djelovanja udruga, posebno u sektorima koji su identificirani kao deficitarni, čemu su doprinijeli Zadarska županija i Općina Galovac.

Dio 3. Izvješće i obrazloženja za neprovedene aktivnosti, programe i projekte u 2019. godini predviđene u strateškim dokumentima za razdoblje 2017.-2019. (*Izvjestava se o APP-ima koji nisu realizirani ili čija provedba nije pokrenuta iako je bilo planirano, uz obrazloženje zašto nije došlo do realizacije planiranog*) – do 3 strane

„Razvoj urbane mobilnosti Urbanog područja Zadra“ strateški je projekt predviđen dijelom za financiranje iz mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja. Budući da je došlo do kašnjenja s uspostavom cjelokupnog sustava za implementaciju mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja te da se s prvim raspisima poziva započelo tek krajem 2017. godine, u ovom segmentu planirana sredstva i razdoblje za implementaciju prilagođena su cjelokupnom funkcioniranju sustava upravljanja i kontrole ESI fondovima. Slijedom navedenog, u 2019. godini na izravne dodjele bespovratnih sredstava uspješno su prijavljeni projekti „Implementacija pametnih prometnih rješenja upotrebom novih tehnologija te IKT – Zadar Urban Mobility 4.0 (ZUM 4.0)“ i „Razvoj i implementacija inteligentnog prometnog sustava i rekonstrukcija prometnice sa prioritizacijom vozila javnog prijevoza i biciklističkom stazom u gradu Zadru (ITS)“, od kojih je za ZUM 4.0 u prosincu 2019. godine donešena Odluka o financiranju.

Dio 4. Veliki grad izvještava za 2019. godinu o svom doprinosu ostvarenju ciljeva, prioriteta i mjera na nacionalnoj razini navedenima u SRR RH 2020. - do 3 strane

Strategijom regionalnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020. godine (SRR RH) utvrđene su prioritetne aktivnosti s ciljem jačanja razvojnog potencijala svih regija Republike Hrvatske, smanjenju regionalnih razlika i usmjerenje resursa prema jačanju slabije razvijenih dijelova. Posebna pozornost daje se stvaranju uvjeta kojima će se omogućiti povećanje konkurentnosti svih regija i mikroregija, smanjenju društvenih i gospodarskih razvojnih nejednakosti u svim područjima te uspostava okvira za poticanje teritorijalnih inicijativa s ciljem unaprjeđenja gospodarskog i društvenog razvoja na regionalnoj, mikroregionalnoj i lokalnoj razini.

Na razini Strategije, definiran je opći cilj doprinosa društveno gospodarskom razvoju Republike Hrvatske u skladu s načelima održivog razvoja, stvaranjem uvjeta koji će svim dijelovima zemlje omogućavati jačanje konkurentnosti i realizaciju vlastitih razvojnih potencijala te tri strateška cilja:

Strateški cilj 1. Povećanje kvalitete života poticanjem održivog teritorijalnog razvoja,

Strateški cilj 2. Povećanje konkurentnosti regionalnoga gospodarstva i zaposlenosti,

Strateški cilj 3. Sustavno upravljanje regionalnim razvojem.

U Strategiji razvoja urbanog područja Zadra 2014.-2020. (SRUP Zadar) razvojni ciljevi predstavljaju planirane promjene koje treba postići, a adresiraju specifične potrebe i izazove s kojima je urbano područje Zadar suočeno. Ciljevi su definirani na način da usklađenim djelovanjem dovode do međusektorske sinergije i posljedično do ostvarenja vizije. Četiri glavna cilja strateškog okvira Urbanog područja Zadra su:

Razvojni cilj 1. Konkurentno gospodarstvo temeljeno na aktivnoj međusektorskoj integraciji,

Razvojni cilj 2. Razvoj ljudskih potencijala i visoke kvalitete društvenih sadržaja i usluga,

Razvojni cilj 3. Održivo gospodarenje prostornim resursima uz poboljšanu kvalitetu urbanog okoliša,

Razvojni cilj 4. Dobro upravljanje.

Kroz provedbu aktivnosti, programa i projekata u urbanom području Zadar i doprinos razvojnim ciljevima, prioritetima i mjerama Strategije razvoja urbanog područja Zadra 2014.-2020. posljedično se izravno doprinosi ostvarenju postavljenih strateških ciljeva, prioriteta i mjera na nacionalnoj razini navedenima u Strategiji regionalnog razvoja Republike Hrvatske do 2020.

Ostvarenju **strateškog cilja 1. Povećanje kvalitete života poticanjem održivog teritorijalnog razvoja** doprinosi se primjerice kroz Prioritet 1.2. Osiguranje i unapređenje osnovne lokalne i regionalne infrastrukture implementacijom brojnih projekata razvoja i unapređenja javne infrastrukture od lokalnog značaja poput uređenja javnih trgova, ulica, plaža, šetnica, zelenih površina i ostale javne infrastrukture kojima se povećava kvaliteta života lokalnog stanovništva na području urbanog područja Zadar. I tijekom 2019. godine provedeni su brojni projekti i aktivnosti očuvanja i unapređenja kulturne baštine UP-a Zadar kroz Prioritet 2.5. SRUP-a Zadar Unapređenje kulturne infrastrukture i sadržaja te Prioritet 3.5. Održivo upravljanje prirodnom i kulturnom baštinom. Rezultati provedenih aktivnosti i projekata, poput rekonstruiranih ili obnovljenih kulturnih objekata, digitalizacije materijalne i nematerijalne kulturne baštine ili kreiranja novih kulturnih programa namijenjenih poticanju uključenosti mladih u kulturni život lokalnih zajednica, u potpunosti doprinose ostvarenju SRR RH 2020. Također, Prioritetu 1.3. Podrška potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima doprinosi se primjerice financiranjem medicinske skrbi starijih osoba i palijativnih bolesnika koje provodi Zadarska županija ili sufinanciranjem pučke kuhinje odnosno savjetovališta za ovisnike od strane iste institucije, dok se ostvarenju unapređenja kvalitete života i razvoja urbanih područja doprinosi i poticanjem projekata na otocima te ruralnim dijelovima urbanog područja čime se nastoji doprinositi održivom teritorijalnom razvoju. Navedeno obuhvaća projekte iz svih područja uključivo očuvanje kulturne i prirodne baštine, rekonstrukciju i izgradnju cesta i pristupnih puteva, projekte plaža/uređenja obale, poboljšanja gospodarenja otpadom, vodoopskrbe te mjera unapređenja infrastrukture te povećanje kvalitete usluga u odgojno-obrazovnim i zdravstvenim ustanovama.

Strateškom cilju 2. Povećanje konkurentnosti regionalnog gospodarstva i zaposlenosti doprinosi se kroz brojne projekte sufinancirane sredstvima Europskih fondova tijekom 2019. godine čime se poticalo jačanje konkurentnosti i stvaranje poduzetničkog okruženja na lokalnoj i regionalnoj razini. Educiranjem postojećih i budućih poduzetnika, posebno mladih, o značaju IKT u suvremenom gospodarskom okruženju doprinijelo se stvaranju platforme za jačanje konkurentnosti gospodarstva urbanog područja, ali i razvoj dodane vrijednosti kroz pokretanje startup-ova i novih MSP-ova, čemu predujete osiguravaju poduzetničke potporne institucije subvencioniranjem zakupa poslovnog prostora u Poduzetničkom inkubatoru, subvencioniranjem dijela kamata na kredite poduzetnicima, otvaranjem coworking prostora te približavanjem cjelokupnog koncepta poduzetničkog pothvata mladima s naglaskom na samozapošljavanje. Navedeno se u SRUP-u očituje kroz doprinos prioritetima unutar razvojnog cilja 1. Konkurentno gospodarstvo temeljeno na aktivnoj među sektorskoj integraciji, konkretno kroz podrške djelovanju lokalnih akcijskih grupa (LAG-ova) i lokalnih akcijskih grupa u ribarstvu (LAGUR-ova), potpori malom poduzetništvu te osnivanje Centra za kreativne industrije od strane Zadarske županije ili, primjera radi, kroz razvoj fizičke poduzetničke infrastrukture na području općine Novigrad.

Strateškom cilju 3. Sustavno upravljanje regionalnim razvojem doprinosi se ostvarenjem prioriteta unutar razvojnog cilja 4. SRUP-a – Dobro upravljanje i to kroz projekte „ZADRA NOVA ZA VAS“ te učinkovito upravljanje i korištenje ESI fondova koje je i tijekom 2019. godine provodio regionalni koordinator – ZADRA NOVA, kao i projekt tehničke pomoći Gradu Zadru za osnaživanje

kapaciteta za uspješnu provedbu mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja Urbanog područja Zadar. Osim navedenog, potrebno je spomenuti i nastojanja jedinica lokalnih samouprava da potaknu digitalnu interakciju između javne uprave i građana u segmentima javnog upravljanja. Također, doprinos ovom cilju ostvaren je i kroz poticanje razvoja civilnog društva kroz projekte „ZadruArt“, „Living streets“, ali i financijske potpore organizacijama civilnog društva od strane Zadarske županije i Općine Galovac, kako bi se ojačao partnerski pristup planiranju i upravljanju razvojem UP-a Zadar.

Dio 5. Zaključni osvrt na uvjete provedbe i očekivanja od središnje razine države - maksimalno do 3 strane

Za potrebe izrade ovog izvješća korišteni su podaci koje su sastavnice velikog urbanog područja Zadar, tzv. Partnersko vijeće, dostavile Gradu Zadru za potrebe izvještavanja o provedbi Strategije razvoja urbanog područja Zadar, kao i podaci prikupljeni za potrebe izvještavanja o provedbi Županijske razvojne strategije Zadarske županije. Slijedom navedenoga, a kao što je u Izvješću o rezultatima provedbe SRUP-a Zadar za 2018. godinu bilo najavljeno, ove se godine proširio opseg prikupljanja potrebnih podataka. Osim navedenoga, budući da je dio, kako infrastrukturnih projekata tako i „soft“ projekata, predviđen za financiranje kroz mehanizam integriranih teritorijalnih ulaganja, značajniji pomaci u ostvarivanju postavljenih ciljeva i vrijednosti bit će vidljivi u 2020. i 2021. godini. No, treba uzeti u obzir da će projekti i aktivnosti koji su obuhvaćeni SRUP-om Zadar, a planiraju se financirati iz sredstava EU pomoći, ugovoreni tijekom 2018. i 2019. godine prve rezultate (u smislu stavljanja u funkciju istog) ostvariti tijekom 2020. godine pa sve do 2023. godine.

Dosadašnja implementacija ITU mehanizma ukazala je da aktivnosti, projekti i mjere obuhvaćene SRUP-om zahtijevaju značajnija financijska sredstva od onih koja su tijekom financijske perspektive 2014.-2020. bila stavljena na raspolaganje za razvoj UP Zadar kroz ITU mehanizam. Potrebe sastavnica UP Zadar te korisnika s njihovih područja, nužne za njihov ravnomjeran, sinergijski i integrirani razvoj, obuhvaćaju šire područje djelovanja od onih obuhvaćenih ITU mehanizmom 2014.-2020.

Projekti koji se financiraju kroz ITU mehanizam doprinose gospodarskom i ekonomskom razvoju urbanog područja te unaprjeđenju kvalitete života stanovništva, a naročito doprinose razvoju gradova obuhvaćenih ITU mehanizmom. Isti ima izravan utjecaj na razvoj urbanog područja kreiran prema njegovim stvarnim potrebama i karakteristikama, što ovaj mehanizam čini ispravnim i nadasve nužnim alatom za daljnji razvoj UP Zadar.

Upravo novi okvir kohezijske politike EU za novo financijsko razdoblje u fokus stavlja razvoj urbanih područja kroz ulagački prioritet 5. *Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja urbanih, ruralnih i obalnih područja putem lokalnih inicijativa*. Stoga se, u nadolazećoj financijskoj perspektivi 2021. - 2027., očekuje značajno povećana alokacija sredstava za korištenje putem ITU mehanizma za UP Zadar i omogućavanje šireg opsega područja ulaganja kroz OP-ove budući da za isto na urbanom području Zadar postoji opravdana potreba i nužnost, a sve sa svrhom što većeg doprinosa ostvarenju ciljeva Kohezijske politike Europske unije.